

WI'TZ B'AJXOM TETZ TNUM PAXIL

KA'WL TETZ WI'TZ B'AJXOM 12-2020

Tpaxil, junnaq ox tajlal wuqaqi'n xaw tej yob' 2020

YI WI'TZ B'AJXOM TETZ TNUM PAXIL

TANTU':

Eltzaj kob'ox ka'wl taq'un Wi'tz B'ajxom tzkyuch' Taq'unsom tajlal 5-2020, 6-2020 7-2020, 8-2020 nin 9-2020nmyi ok xtxintxal nin b'aje'n yu'pse'n te'j taq'un Kmon B'anol Ka'wl le tajlal 8-2020, 9-2020, 21-2020 nin 22-2020 qale naj talwit yi kyaq' ama'l taq'un b'anxe'n e'ch xtxolb'il tk'u'l kyeqil e'ch tnum yi tz'okpon taq'un maqle'n yi yab'il COVID-19 nin kyeqil e'ch xtxolb'ila'tz naj tzan b'anle'n b'ene'ntzi'n. Tajwe'nku'n taq'un toke'n il b'anle'n e'ch xtxolb'il na kyeqil e'ch ama'l b'ene'ntzi'n nin tk'u'l e'ch qatnumil naj tzanlen b'anle'n taq'un maqle'n nin chitz'ake'n wunaq tq'ab' yab'il COVID-19 xhchixo'l kmon yi naj tzan Kmon Tz'akol Kyetz nin ch'eyb'il kyetz Wunaq taq'un talche'n.

TANTU':

Yi jalu'e'j yi jun yab'il naj b'i'aj COVID-19 wi'nin b'ene'n lo'on xhchixo'l wunaq, yi e' Ka'wl tetz Weqle'nku'n Tnum nin Ka'wl tej Chitzantzal Wunaq naj kyal yi tajwe'nku'n Kyoke'n e'ch Ama'l yi naj chib'an chimunl taq'un chitz'ake'n wunaq taq'un ch'eye'n tej yi nb'i naj taj b'anle'n taq'un kyi b'ene'n lo'on yab'il chij tane'n e'ch taqle'n naj tzan b'anle'n joylaj nin e' taqle'n naj tzan taq'un maqle'n wutz yab'il tk'u'l tnum.

TANTU':

Yi il naj tzan tej yab'il yi naj chijilon e'ch xtxolb'il te'j yi xomche' wutz kok june'j nin yi naj tal Ajkaw tetz tz'aka'n yi tajwe'n taq'un qaxome'n tej e'ch xtxolb'il taq'un maqle'n wutz yab'il yi at xhchixo'l wunaq, yi ajb'il i'tz yi kyi'q Itz'el tol tzkyetz wunaq tk'u'l tnum Paxil cha'tztzun tetz naj nb'en xhqon kob'ox q'ej yi e'ch xtxolb'il naj tzan taq'un maqle'n wutz yab'il na ib'in tane'n yi jalta'tz junt q'ej yi chiquqtu' kawu'n le martz kob' tajlal wuqaqi'n xaw tk'u'l jun yob' ato' tk'u'l.

CHA'TZTZUN TETZ:

Yi e'ch aq'un naj tzan talche'n le e'ch ka'wl tajlal, 1, 2, 93, 94, 95, 138, 139, nin le 183 le e'ch weqil e) nin f) le Wi'tz Ka'wl tetz Tnum Paxil, le tajlal 30 le Ka'wl tetz 114-97 tetz Kmon B'anol Ka'wl nin le Ka'wl tetz Kmon B'anol e'ch Aq'un; 1, 2, 14 nin 15 tetz 7 tetz e'ch kmoni'n naj b'ajij tk'u'l e'ch tnum, Ka'wl taq'un Weqle'nku'n Tnum nin le 58, 60, 75 tk'u'l ka'l naj txkon taq'un Weqle'nku'n Tnum.

TAQ'UNSOM WI'TZ B'AJXOM

B'IXB'A'NT

B'ajx Ka'wl. Nb'en lo'on kob'ox t q'ej. Nb'en lo'on junnaqlajt q'ej e'ch xtxolb'il naj tzan taq'un maqle'n wutz yab'il yi naj jilon ka'wl 5-2020 yi eltzaj le o' tajlal toxi'n xaw tej yob' 2020 yi ok xtxintxal taq'un ka'wl 8-2020 tetz Kmon B'anol Ka'wl yi ok wi'tze'n nin yu'pse'n te'j taq'un Wi'tz B'ajxom le ka'wl 6-2020 b'an junnaq jun tajlal toxi'n xaw tej yob' 2020 nin b'en lo'on kob'ox t q'ej taq'un ka'wl 7-2020 yi chikab'il ok chitxintxal taq'un ka'wl 9-2020 tetz Kmon B'anol Ka'wl nin b'en lo'on kob'ox t q'ej taq'un ka'wl eltzaj Taq'un Wi'tz B'ajxom 8-2020 b'an junnaq tajlal kyaji'n xaw tej yob' 2020 yi ok xtxintxal taq'un Ka'wl tez Kmon B'anol Ka'wl 21-2020 yi b'ajij je'se'n wi' kob'ox t q'ej taq'un ka'wl naj eltzaj taq'un Wi'tz B'ajxom 9-2020 yi eltzaj junnaq kyaj tajlal to'i'n xaw tej yob' 2020 yi ok xtxintxal taq'un ka'wl 22-2020 tetz Wi'tz Kmon B'anol Ka'wl.

Ka'p Ka'wl. Xtxole'nku'n. Yi je'se'n kob'ox t q'ej naj tzan yolb'en te'j i'tz tanpaj yi kyiknin kuj taki'e'n yab'il COVID-19 xhchixo'l wunaq nin tzajnin b'ene'n lo'on, yi Tnum Paxil tajwe'nku'n taq'un kyiky'lal stz'ajb'il wunaq tzkyuch' najal na i'tz jun ama'l atlen tetz kyeqil.

Toxi'n Ka'wl. Yi e'ch tz'akb'il yi wi'nin tajwe'nil. Yi tz'akb'il wi'nin tajwe'nil tzkyetzaq wunaq taq'un stzake'n yab'il naj xon tzqaxo'l, jaj b'nix chib'i kob'ox tzakb'il taq'un kmon (OPS EMLICU-COVID-19) nin je'j chib'i'e'j:

1. E'ch tz'akb'il yi xuyij naj ok tzkye'j wunaq.
2. Tz'akb'il yi txkonq taq'un qaxopine'n.
3. Tz'akb'il naj b'en tku'l ib'otx'
4. Tz'akb'il yi tzokpon taq'un stz'ake'n wunaq
5. E'ch tz'akb'il chij tane'n *azitromicina*, *ivermectrina*, *remdesivir*, *oseltamivir* nin e'ch tz'akb'il naj txkon taq'un kolche'n wunaq tq'ab' SARS-CoV-2.

Yi ajb'il tej yi nme'ltzaj stzib'lal e'ch tzakb'ile'j i'tz taq'un kyij je'nchan chiloq'ol wunaq k'oloj, je'e'nchan chiloq'ol tanpaj kyetzku'ntu' naj kyaj tetz, nqo lcho'k taq'un je'se'n jamel nincha'tz qo kyij lkyaq' tzkyetz yab'i'xh, nin kyeqil e'ch xtxolb'il yi najb b'ajij xhuq' ib' taq'un stz'ake'n nqo taq'le'n tz'akb'il tzkyetz wunaq yi e' yab'i'xh.

Kyaji'n ka'wl. Chitxokle'n. Naj tzan chitxokle'n Kmon B'anol Ka'wl taq'un kyoke'nchan taq'un tilwe'n, chiwi'tzol nin chiyu'psol te'j nqo chimaqol wutz jun ka'wle'j yi jaj eltzaj taq'un Wi'tz B'ajxom tej tajxq b'alq'ij ox q'ej. Tajwe'n taq'un topone'n tq'ab' wi'tz Kmon e'ch u'j tej e'ch xtxolb'il yi nba'jij tej kob'ox q'eje'j qale xtxolwit yi xhe'n tane'n e'ch xtxolb'il taq'un maqle'n wutz yab'il nin tajwe'n taq'un xtx'olche'n yi b'itzun xak jaj iky' kob'ox t q'ej e'ch xtxolb'il taq'un maqle'n wutz yab'il chij naj taltzaj ka'wl taq'un Weqle'nku'n Tnum le tajlal 32.

To'i'n Ka'wl: Tiky'se'n e'ch stzib'lal le e'ch chiyol qatanum. Naj tzan talche'n tetz Kmon K'ulb'il Yol Twitz Paxil taq'un tiky'e'nchan yi e'ch stzib'lal le chiyol qatanum, chiyol Q'eq nin Xınca tej yi nb'i naj jilon jun ka'wle'j te'j yi nme'ltzaj taq'un Wi'tz B'ajxom Tk'u'l Tnum Paxil.

Wuqaqi'n Ka'wl. E'ch stzib'lal. Naj tzan talche'n tzkyetz kyeqil e'ch elsol stzib'lal yi alchaq xtxolb'il naj chib'an taq'un topone'n xhchixo'l wunaq yi tajwe'nku'n taq'un tele'n e'ch stzib'al yi naj eltzaj taq'un Wi'tz B'ajxom chij tane'n qo naj ok xtxintxal jun ka'wl, naj b'ajij wi'tze'n nqo

yu'pse'n te'j nin naj b'enlen kob'ox't q'ej. Yi telse'n e'ch stzib'lal kyik lkuj ninq lb'ajij xhchojle'n nin tajwe'nku'n taq'un tele'n le chiyol qatanum e' q'eq' nin xinca alchaq ama'lil ate'tlen tajwe'n tele'n e'ch stzib'lal le chiyol yi jun txolb'ile'j kyik xhuq' ib' te'j na qo ya'tz tzb'ajaq xtisya'i'n tzkye'j nin at telse'n wuje'aj te'j.

Yi jun txolb'ile'j che'n nxom tej ka'wl cha'tztzun kyik lkuj ninq lb'ajij jaqle'n pwoq yi ltz'eltzaj yi stzib'lalil qo lb'ajij xhuq' ib' te'j taq'un telse'n e'ch stzib'lal tz'okpon ka'wl taq'un b'anle'n yi munt taq'un xtisya'i'n.

Juqi'n Ka'wl. Tzkawonqe't. Yi jun ka'wle'j tz'okpon taq'un kawu'n lajqe'lchan nin tajwe'n tele'n le *Diario de Centro América*.

